

Aan de gemeenteraad

datum	30 oktober 2026
behandeld door	E de Ruiter
ons kenmerk	2025-0107721
doorkiesnummer	14078
Onderwerp	RIB Voortgang opgave Maatschappelijke Weerbaarheid

Geachte leden van de Raad,

Inleiding:

De samenleving wordt steeds vaker geconfronteerd met langdurige en complexe crises, zoals klimaatverandering, cyberdreigingen en verstoringen van vitale processen. Dergelijke gebeurtenissen raken direct aan het dagelijks leven van inwoners en aan de continuïteit van gemeentelijke en maatschappelijke dienstverlening.

Om beter voorbereid te zijn op dit soort situaties is het nodig om niet alleen te reageren in crisistijd, maar om structureel te werken aan maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht: het vermogen van inwoners, organisaties en de gemeente om risico's te herkennen, zich aan te passen en samen te herstellen.

Bestuursopdracht:

De gemeente Papendrecht heeft daarom een bestuursopdracht Maatschappelijke Weerbaarheid vastgesteld. Deze opdracht sluit aan bij de landelijke VNG-handreiking Weerbare Samenleving en het regionale Programmaplan Maatschappelijke Weerbaarheid VRZHZ (2025–2027). Doel is om in twee fasen te komen tot een lokaal plan van aanpak dat richting geeft aan de manier waarop Papendrecht haar inwoners, partners en eigen organisatie beter voorbereidt op langdurige verstoringen en crises.

Fase 1 – Verkenning (oktober 2025 – april 2026)

De eerste fase richt zich op het leggen van de inhoudelijke en organisatorische basis voor een lokale aanpak maatschappelijke weerbaarheid.

In deze verkenning wordt onderzocht wat er lokaal al aanwezig is aan initiatieven, netwerken en voorzieningen die bijdragen aan zelf- en samenredzaamheid.

Er wordt daarbij aangesloten op de actielijnen van de VRZHZ en de VNG:

1. risico- en crisiscommunicatie;
2. noodsteunpunten en zelfredzaamheid;
3. burgerhulpverlening en maatschappelijk initiatief;
4. bedrijfscontinuïteit en vitale processen.

De werkzaamheden in deze fase bestaan uit:

- Een inventarisatie van bestaande initiatieven en voorzieningen binnen Papendrecht;

- Een verkenning van kansen om de samenhang tussen zorg, veiligheid, communicatie en crisisbeheersing te versterken;
- Een onderzoek naar mogelijkheden voor lokale noodsteunpunten en alternatieve communicatievoorzieningen bij uitval van reguliere infrastructuur
- Afstemming met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, die in december 2025 het regionale Programmaplan Maatschappelijke Weerbaarheid vaststelt.

De resultaten van deze fase vormen de basis voor fase 2, waarin een lokaal uitvoeringsplan met concrete doelen, maatregelen en financiering wordt uitgewerkt.

Financiën

Voor de uitvoering van fase 1 is rekening gehouden met:

- € 171.000 voor inzet van kwartiermaker en projectleider;
- € 45.000 voor programmaondersteuning (communicatie, coördinatie);
- circa 12 uur per week ambtelijke ondersteuning vanuit communicatie, ICT, sociaal domein, crisisbeheersing en SBOC.

De kosten worden in 2025 en 2026 gedekt uit het inhuurbudget. Binnen de begroting 2026 is rekening gehouden met externe inzet t.b.v. maatschappelijke weerbaarheid. De uitgaven voor 2026 worden tevens betrokken bij de perspectiefnota 2026 ter verantwoording van de inzet van incidentele middelen. Zodra er duidelijkheid is over mogelijke bijdragen van Rijk of VRZHZ, wordt de raad hierover geïnformeerd.

Vervolg

Na afronding van fase 1 (voorjaar 2026) ontvangt het college een evaluatie met aanbevelingen. Op basis hiervan wordt het voorstel voor fase 2 uitgewerkt en wordt de raad hierover nader geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Papendrecht,
de secretaris,

J.M. Ansems

de burgemeester,

M.J.M. van Driel

Bestuursopdracht

Onderwerp:	Maatschappelijke Weerbaarheid & Veerkracht
Startdatum:	1 oktober 2025
Einddatum:	1 oktober 2026
Besluiten (B&W/Raad):	Besluit 1: aanstellen kwartiermaker fase 1 Besluit 2: aanstellen projectleider fase 2
Bestuurlijk opdrachtgever:	Burgemeester M.J.M. van Driel
Ambtelijk opdrachtgever:	Joost Ansems
Ambtelijk onder-opdrachtnemer:	Ineke Schippers (i.s.m. Yolanda Emans)

Wat willen we bereiken?
(doel)

Het realiseren van een lokale aanpak maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht gericht op:

- Een beter toegeruste gemeentelijke organisatie bij langdurige ontwrichtende crises;
- Het versterken van de weerbaarheid van inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers;
- Het borgen van lokale verbinding met de regionale en landelijke opgaven.
- Aansluiting op de regionale aanpak en het op te stellen plan van aanpak van de VRZHZ.

Wat gaan we daarvoor doen? (resultaat)

Fase 1 richt zich op het leggen van de inhoudelijke en organisatorische basis voor een lokale aanpak maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht.

Deze fase sluit aan bij het Programmaplan Maatschappelijke Weerbaarheid VRZHZ (2025–2027) en de VNG-handreiking Weerbare Samenleving.

Aan het eind van fase 1 ligt er:

Een inventarisatie van bestaande initiatieven, netwerken en voorzieningen die bijdragen aan zelf- en samenredzaamheid.

Een analyse van sterktes, kwetsbaarheden en ontwikkelkansen binnen de vier actielijnen van VRZHZ en VNG:

1. risico- en crisiscommunicatie
2. noodsteunpunten en zelfredzaamheid;
3. burgerhulpverlening en maatschappelijk initiatief;
4. bedrijfscontinuïteit en vitale processen.

Een verkenning van lokale noodsteunpunten, inclusief mogelijkheden voor alternatieve communicatie en logistieke verbindingen bij uitval van reguliere infrastructuur.

Een compacte visie op wat we verstaan onder een weerbare organisatie, veerkrachtige samenleving en crisisstructuur. We kiezen voor een programmatische aanpak onder SBOC, omdat deze opgave meerdere beleidsterreinen raakt. SBOC voert de programmasturing, bewaakt integraliteit en prioritering, en stuurt de kwartiermaker (fase 1) en de externe projectleider (fase 2) aan.

Een eerste bewustwording bij interne stakeholders, college en raad over het belang en de impact van maatschappelijke weerbaarheid.

Afstemming met VRZHZ en inbreng van de resultaten in de regionale rapportage (voorjaar 2026).

Een voorstel voor fase 2, waarin de resultaten van fase 1 worden vertaald naar concrete doelen, maatregelen, uitvoeringsagenda en financiële dekking.

De uitvoering vindt plaats binnen het beschikbare inhuurbudget 2025–2026. Zodra landelijke of regionale financieringskaders (VRZHZ/Rijk) beschikbaar komen, worden deze betrokken bij de vervolgfase.

Fase 2 bouwt voort op de resultaten van de verkenningfase en sluit inhoudelijk aan bij het regionale *Programmaplan Maatschappelijke Weerbaarheid VRZHZ (2025-2027)* en de *VNG -handreiking Weerbare Samenleving*. In deze fase worden de vier actielijnen-risico-en crisissamenleving, noodsteunpunten, burgerhulpverlening en bedrijfscontinuïteit vertaald naar een lokaal uitvoeringsplan met meetbare doelen, verantwoordelijkheden, communicatiestrategie en financieringsvoorstel. Ook wordt gewerkt aan de structurele borging binnen de gemeentelijke organisatie en aan afstemming met maatschappelijke partners.

Waarom is het nodig?
(probleem)

De dreiging van verstoringen is structureel en dit vraagt om structurele voorbereiding en continue aandacht.

We krijgen ook lokaal steeds vaker te maken met verstoringen, zoals phishingmails, cyberaanvallen en uitval van telefonie of digitale systemen. Zulke incidenten leggen bloot hoe kwetsbaar de gemeente en haar inwoners kunnen zijn wanneer vitale processen worden geraakt. De maatschappelijke verwachting is dat we als overheid juist in zulke situaties zichtbaar, bereikbaar en handelingsbekwaam zijn. Tegelijk ontbreekt het momenteel aan een duidelijk en samenhangend beeld van hoe weerbaar en veerkrachtig onze organisatie en lokale netwerken daadwerkelijk zijn. Die kennis is essentieel om goed

voorbereid te kunnen zijn op langdurige of ontwrichtende crises. Omdat maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht meerdere domeinen raakt, is dit geen vraagstuk van één team maar een gezamenlijke opdracht voor de hele organisatie. Zonder gezamenlijke voorbereiding en duidelijke regie bestaat het risico dat we bij een volgende verstoring onvoldoende zicht hebben op wat er nodig is, wie in actie moet komen en welke middelen beschikbaar zijn. De VNG heeft recent een handreiking gepubliceerd over maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau. Deze biedt gemeenten praktische maatregelen, gestructureerd per fase van een crisis, inclusief de bijbehorende rollen en samenwerkingspartners. Deze handreiking benadrukt het belang van structurele lokale inzet op dit thema en bevestigt de urgentie om dit ook binnen onze eigen gemeente steviger te positioneren.

Waarom moet het juist nu? (aanleiding en context)

De Veiligheidsregio Zuid Holland Zuid heeft in opdracht van het Algemeen Bestuur de regierol gekregen en roept gemeenten op tot het inrichten van een lokale projectstructuur. Het Algemeen Bestuur (VRZHZ) bereidt daarnaast een regionale opdracht voor om te komen tot een gezamenlijk plan van aanpak, met per gemeente een lokale vertaling.

Eind 2025 wordt deze bestuursopdracht verwacht van de VRZHZH waarin gemeenten de opdracht krijgen om inzicht te geven welke maatregelen gemeente Papendrecht gaat nemen in het kader van versterking van maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht.

In de regio bereiden meerdere omliggende gemeenten zich op korte termijn voor om hun college en raad te informeren over het aanstellen van een projectleider en te gaan starten met de verkenningsfase. Er zijn al samenwerking verbanden tussen HI Ambacht, Alblasserdam en Zwijndrecht. Wij onderzoeken een samenwerking met gemeente Sliedrecht.

Tijdens een regionale netwerkbijeenkomst zijn ervaringen opgehaald bij gemeenten die al gestart zijn. Zij adviseren expliciet om eerst een kwartiermaker aan te stellen voor oriëntatie en het creëren van overzicht.

Welke bestuurlijke gevoeligheden spelen een rol?

- Verwachtingen van de gemeenteraad over concrete crisismaatregelen (zoals schuilplekken), terwijl het project zich nog in de verkenningsfase bevindt.
- De opgave raakt thema's als veiligheid, dreiging en crisis – onderwerpen die bij inwoners en politiek snel tot zorgen kunnen leiden.
- Er is bestuurlijke scherppte nodig om een goede balans te vinden tussen zichtbare voorbereiding op risico's en het vermijden van

Welke ambtelijke gevoeligheden spelen een rol?

onnodige onrust of angst. Heldere communicatie en zorgvuldige fasering zijn hierbij essentieel.

Het ontbreken van overzicht of regie kan ertoe leiden dat signalen en acties versnipperd blijven, waardoor impact verloren gaat. Zonder heldere opdracht, capaciteit en aansturing bestaat het risico dat het thema blijft liggen of als "extra" wordt gezien door betrokken domeinen.

Waar moeten we op letten? (risico's en neveneffecten)

- Het ontbreken van overzicht of regie kan ertoe leiden dat signalen en acties versnipperd blijven, waardoor impact verloren gaat.
- Zonder heldere opdracht, capaciteit en aansturing bestaat het risico dat het thema blijft liggen of als 'extra' wordt gezien door betrokken domeinen.
- Er is aandacht nodig voor afstemming met andere Drechtstedengemeenten. Samen optrekken in verkenning of uitvoering kan capaciteit besparen, de kwaliteit versterken en zorgen voor een regionale samenhang.
- De aanpak moet zorgvuldig worden gecommuniceerd, zodat er geen onbedoelde onrust of angst ontstaat bij inwoners of partners.

Wat hoort niet bij dit project? (afbakening)

- Crisisbeheersing in de acute fase (eerste 0-72 uur); dit valt primair onder de coördinatie van de veiligheidsregio.
- Structurele implementatie binnen reguliere taakvelden; dit is onderwerp van besluitvorming na fase 2.

Planning

- Fase 1: Q3-Q4 2025 -> inzet kwartiermaker, oplevering eindrapportage met programmavoorstel.
- Fase 2: Q1 2026-> start projectleider en programmateam.

Financiën:

Voor de uitvoering van deze programmatische aanpak is in de eerste raming rekening gehouden met:

- € 171.000 voor de inzet van kwartiermaker en projectleider;
- € 45.000 voor programma-ondersteuning (o.a. communicatie en coördinatie);
- circa 12 uur per week ambtelijke ondersteuning vanuit communicatie, ICT, sociaal domein, crisisbeheersing en SBOC.

t.b.v. bestuursopdracht maatschappelijke weerbaarheid.

Voor gemeenten zijn momenteel geen specifieke rijksmiddelen beschikbaar. De verwachting is dat in 2026 meer duidelijkheid komt over mogelijke landelijke of regionale financiering via de VRZHZ, VNG of het Rijk. Binnen de begroting van 2026 is rekening gehouden met externe inzet t.b.v. opgave maatschappelijke weerbaarheid.

Tot dat moment zullen de kosten binnen de gemeentelijke begroting worden opgevangen. Voor 2025 worden de uitgaven ten laste gebracht van het inhuurbudget 2025 en verantwoord in de jaarrekening 2025. Voor 2026 adviseren wij de uitgaven eveneens ten laste van het inhuurbudget te brengen en te betrekken bij de perspectiefnota 2026, waar incidenteel budget beschikbaar is (ca. € 1,6 mln). Zodra er duidelijkheid is over rijks- of regionimiddelen wordt het college hierover geïnformeerd.

Wie doet er mee?
(participatie)

Intern: beleid OOV, sociaal domein, strategie, communicatie, vastgoed, ICT.

Extern: veiligheidsregio, lokale ketenpartners, sleutelfiguren/netwerken, andere gemeenten (kennisdeling).

Communicatie

Tussentijdse terugkoppeling aan college Q4 2025 en Raad bij oplevering fase 1. Communicatie over de maatschappelijke weerbaarheidsopgave volgt op basis van het projectplan en we volgen de regionale communicatiestrategie plan van de Veiligheidsregio Zuid Holland Zuid.

Evaluatie

Na afronding van fase 1 wordt de verkenning geëvalueerd door de kwartiermaker. Evaluatie van uitvoeringsproject volgt bij afronding in 2026.

Wat hebben we voor het project nodig?
(randvoorwaarden)

- Tijdelijke inzet van een kwartiermaker (fase 1) en een externe projectleider met aantoonbare expertise (fase 2), omdat deze capaciteit niet intern beschikbaar is.
- Ambtelijke ruimte binnen de relevante domeinen (OOV, sociaal domein, strategie & communicatie & programmaondersteuning, vastgoed, ICT) om actief bij te dragen aan de verkenning en uitvoering.
- Bestuurlijke opdracht en duidelijke regie op de samenhang tussen de verschillende onderdelen van maatschappelijke weerbaarheid in samenwerking met SBOC.
- Duidelijk kader/programma van de VRZHZ (4 e kwartaal)
- Samenwerking en afstemming met de veiligheidsregio, die op dit thema de regionale regierol vervult en inzet op gemeenschappelijke aanpakken.
- Verkenning van gezamenlijke uitvoering met Sliedrecht om capaciteit en kennis te bundelen.
- Afstemming met de regionale werkgroep en VNG over landelijke en regionale ondersteuning en het benutten van leerlessen, zodat we aansluiten bij landelijke en regionale ontwikkelingen.
- Inzicht in externe financieringsmogelijkheden, onder andere via het Rijk, VNG en RIEC. Deze zijn op dit moment nog in ontwikkeling.

Heeft het project draagvlak?
(haalbaarheid)

De maatschappelijke urgentie van dit thema wordt landelijk en regionaal breed onderkend, maar binnen de gemeentelijke organisatie en het lokaal bestuur ontbreekt het nog aan voldoende bewustzijn over de reikwijdte en impact van de maatschappelijke weerbaarheidsopgave. Voor succesvolle uitvoering is het noodzakelijk om eerst te investeren in bewustwording bij interne stakeholders, het college en de raad. Pas als duidelijk is wat het thema inhoudt en waarom het de hele organisatie raakt, kan draagvlak ontstaan voor gerichte inzet van tijd, capaciteit en middelen. Door de opgave in twee fasen op te bouwen, met een kwartiermaker in fase 1, ontstaat ruimte om dit bewustzijn zorgvuldig op te bouwen en draagvlak te ontwikkelen voordat er gestart wordt met uitvoering.

Met een programmatisch aanpak onder SBOC maken we niet alleen de weerbaarheidsopgave lokaal uitvoerbaar en borgen we resultaten in beleid en processen. De aanpak en samenwerking draagt bij aan integraliteit en efficiënte inzet van kennis en expertise zowel in voorbereiding als uitvoering. Het vraagstuk is immers beleid overstijgend, en ziet toe op zowel beleidsmatig als organisatorische aspecten.

We leveren meer dan plannen: werkende noodsteunpunten, heldere partnerafspraken en risicocommunicatie die in de eerste 72 uur -en daarna- het verschil maken. Zo verankeren we maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht als blijvende waarde, vergroten we het handelingsvermogen van de gemeente en voldoende we aan landelijke en regionale kaders

Beschikbare documenten

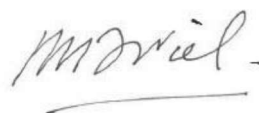
- Kabinetsbrief brief tegen militaire en hybride dreigingen (december 2024)).
- Handreiking weerbaarheid en veerkracht (augustus 2025 VNG)

Bijlagen

- Handreiking weerbaarheid en veerkracht (augustus 2025)
-

Akkoord bestuurlijke opdrachtgever

Burgemeester M.J.M. van Driel

Akkoord ambtelijke opdrachtnemer

J.M. Ansems

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J.M. Ansems'.

Akkoord ambtelijke onder-opdrachtnemer

K.P.N. Schippers

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'K.P.N. Schippers'.